УДК 371.2

Фреюк Д.В., асистент**, Ярошович І.Г.,** асистент,
Ключковська М.В., асистент, **Салата В.З.,** к.вет.н., доцент,
Семанюк В.І., к.б.н., професор ©
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Розуміння патріотизму. Бачення складових патріотизму авторами статті. Навчальний процес в університеті, роль кураторів у вихованні студентів.

Ключові слова: *патріотизм, Батьківщина, Болонський процес.*

Навчальний процес в університеті є нерозривно зв'язаний з виховною діяльністю. Особливих рис набуває виховання у вищій школі в контексті Болонського процесу, до якого Україна приєдналась у травні 2005 року і стала повноважним учасником формування Європейського простору вищої освіти. Вища освіта забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями. Важливе значення в підготовці майбутнього фахівця відводиться кураторам груп. Саме куратор групи разом зі студентом складають до початку кожного навчального року індивідуальний навчальний план студента, який включає як нормативні, так і вибіркові дисципліни. Вагоме місце у індивідуальному навчальному плані відводиться такій дисципліні, як: "Основи української державності, культури та духовності". Викладання вказаної дисципліни здійснюється за робочою програмою, яка розроблена в нашому університеті.

Одним із важливих розділів програми є питання любові до Батьківщини. Напевно, мало сказати, що це питання є надзвичайно змістовним і надзвичайно важливим, воно є також надзвичайно важким. Ще світоч України, геній Т.Г.Шевченко писав: "Я так її люблю, мою Україну убогу, що прокляну святого Бога, за неї душу погублю". Це написав геній. Як велично і страшно. Або ще інший геній, І.Я.Франко: "Ти, брате, любиш Русь, як хліб і кусень сала, я ж гавкаю, щоби вона не спала. Бо твій патріотизм – празнична одежина, а мій – то труд важкий, гарячка невдержима". Теж дуже вагомо. Що ж змушує геніальних людей писати такі речі? Яка сила любові? Деколи не бачиш цієї сили, вона ніби розчиняється у бурхливому пориві, який здається самодостатнім.

Проте ця конкретна сила любові ґрунтується на певних засадах, які ніби десь приховані, але без них цієї сили – сили патріотизму – не існувало б. Звичайно, любов до Батьківщини висловлюють здебільшого у віршах, а не в сухих прокламаціях, розписаних по пунктах, однак слід докопатися до коренів і в систематизованому вигляді глянути на це непросте запитання: "Що ж є складовими любові до рідної країни і рідного народу або, що є складовими

© Фреюк Д.В., Ярошович І.Г., Ключковська М.В., Салата В.З., Семанюк В.І., 2011

українського патріотизму?". Найбільш повну відповідь, з якою погоджується колектив авторів, ми знайшли у відомого львівського літератора Ілька Лемка, який так визначає складові патріотизму:

1. Окремішність. Бог створив людей різними. Це спадок Вавилонської вежі. Можливо, це незрозуміла чи навіть зарозуміла пихатість, але відчуття гордості є, коли розмовляють зі своєю дитиною українською, а російськомовний нас не розуміє. Тому що ми різні. І це добре, і що більше ми відрізняємося, то краще. Головне, щоб ми доходили спільної думки щодо бачення загальнолюдських цінностей, щоби побільше серед росіян було Сахарових, Ковальових, Юшенкових і Новодворських. Тоді наша велика відмінність у мові та традиціях не завадить нам зійтися у головному.

2. Релігія. Як би це комусь не здавалося дивним, релігійність є вагомою ознакою українськості і найбільше українськості галицької. Солженіцин: "В углу барака кто-то крестится. Наверное украинец, западный. Русский забыл какой рукой и креститься". Релігійність, побожність, шанування обрядів на тлі безбожності Східної України і Росії давно вже стало етнографічною (!) ознакою галичан. На Львівщині ще за совєтських часів за кількості населення 0,8% від загальної в СРСР було 10% усіх храмів, що функціонували. Такого не було ніде в Союзі. Зараз же тут будують найбільше церков на одну людину на усьому пострадянському просторі. Недарма діти з Харківщини або Донеччини, які вже останніми роками приїжджають у галицькі родини на Різдво, потрапляють зовсім у інший світ. Релігійність – головний контекст нашої української галицької культури.

3. Шевченко. Ніхто і ніщо не зможе навчити любити Україну так, як Шевченко. "Кобзар" є перший підручник українського патріотизму. Якщо би совєтська влада додумалася заборонити "Кобзар", а це їй було дуже легко зробити, не відомо, коли б ми взагалі дочекалися нашої незалежності та й чи дочекалися би її взагалі.

Цю геніальну книгу від потали і знищення звірячою системою врятувала її "класовість". "Кобзар", навіть куций, кастрований комуністичною цензурою, без "Розритої могили" і "Якби-то ти, Богдане, п'яний" все одно кожним своїм рядком свідомо чи несвідомо сіяв любов до України і, як природний наслідок цієї любові, бажання зробити її вільною. Якщо українець втрачає щось у житті, багато чи мало, він завжди знає, що в нього завжди залишається під рукою величезна цінність і величезна радість, яку не можна знищити. Це "Кобзар".

4. Народна пісня. Тут багато говорити не треба. Коли я вперше почув невідомі слова відомої пісні: "Ой, як зійшов місяць з трьома зірочками, приходить Маруся з трьома дружечками", я два місяці ходив як зачумлений від неймовірної насолоди. Насолоди лише цими двома рядками. Чому? Той, кому пощастило справді глибоко відкрити для себе українську народну пісню, знає чому.

5. Мова. Українську мову впізнаєш на відстані, коли абсолютно не чути її словесно-логічної складової, тобто коли не можна розібрати ні слова. Впізнаєш за неповторною інтонаційною мелодійністю, мелодійність тої солодкої музики, заради якої можна знехтувати і самим змістом. Ніжні

паростки пробудженої незалежністю мови потужно заглушують інформаційним бур'яном і хвилею мовної сарани зі Сходу і Півдня.

Зараз йдеться вже про її виживання в державі, тому однаково прикро і болісно чути, як її паплюжать з вуст російськомовного чиновника зі Сходу та україномовного журналіста з Заходу.

6. Природа. Природа кожної країни гарна по-своєму. Українська природа гарна надзвичайно. Єдиний для мене патріотичний сентимент щодо Півдня України – це Кримські гори. Ті, хто побував у Хорватії, Чорногорії, Італії чи Іспанії, кажуть, що там немає нічого, щоби могло дорівнятися до гір Криму.

Карпати – це взагалі хронічна любов. І навіть, коли дивишся на невисокі, не вище від чотирьохсот метрів над рівнем моря, вкриті лісами і полями пагорби, постійно переслідує думка, що ця земля неодмінно заслуговує на кращу долю.

7. Львів. Львів має при собі не кожен українець, а лише ті вибрані, яким пощастило тут жити. "Львів – це частинка Європи для всієї України", – так висловлюється основна маса жителів цього міста. Львів, в архітектурі якого було не так багато українського, вже набув цю цілковиту українськість. Коли східняк бачить на поштівці зображення Волоської церкви, Катедри чи Опери, європейськість Львова в його уяві асоціюється ще й з українськістю. Це місто, в якому хочеться обіймати старовинні ліхтарні стовпи, гладити рукою кожний камінь його бруківки і ніжно притулятися обличчям до стін його середньовічних кам'яниць.

Від себе хочемо добавити такий фактор патріотизму, як дотримання народних звичаїв та обрядів. Колядки, щедрівки – це не відокремлені явища в житті народу, це втілені в рухи і дію світовідчуття, світосприймання та ідентифікація себе як українця. В плані виховання патріотизму до Батьківщини ця складова служить зв'язком між старшими поколіннями, нами і поколінням наших дітей і онуків.

Література

1. Основи української державності, культури та духовності // Програма для студентів і наставників академічних груп (видання третє). – Львів: Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, 2007. – 87 с.

2. Драч М.П. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у запитаннях та відповідях / М.П.Драч, Й.М. Берко, О.І. Степанюк та ін. // Навчальний посібник для студентів. – Львів: ЛКТ Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, 2008. – 68 с.

3. Лемко І. Складові патріотизму / І. Лемко // Газета "Поступ". – Львів, 29.08.2009.

Summary

The meaning of patriotism. The vision of patriotism components by the authors. Educational process in the University, the role of supervisors in students training.